

איך נפלו גיבורים...

מלחמת ה"ציר" על השליטה באגן ים התיכון, על הדרך להדהו על "הושטת יד ליפן" התנהלה בראשית 1941 בדרום היס-התיכון, בלוב ובפתח מצרים. במקומות אלה חנה צבא גרמני ואיטלקי והיו עמדות מוכנות מראש: בסיסי האיטלקים שבלוב ובגבול מצרים.

אבל לגרמנים היו גם תכניות אחרות — ודוקא אלה היו תכניות היסוד שלהם, תכניות שלא תוכנו דוקא למלחמה זאת, אלה הם נכסי צאן ברזל באסטרטגיה הגרמנית הקלסית: תכנית מסילת ברזל ברלין—בגדד. על כך מעידות הפעולות בברית עם תורכיה עוד במלחמת העולם הראשונה.

בצד זה של אגן היס-התיכון אפשר להשיג עוד מטרות: "הדרך האחורית" לקווקז; הנפט של עיראק ואירן. הפעם היתה תורכיה נייטרלית. לשם השתלטות על החלק הזה של העולם, מבלי לעבור את תורכיה, אפשר היה להיאחז בתכנית נועזת: תכנית של "קפיצת דרך" על ידי אוירונים. אבל לאוירונים נחוצים שדות תעופה, ובראש-וראשונה דלק. עיני גרמניה פנו, איפוא, לסוריה, לסוריה של ווישי. התחילו להופיע "תיירים" גרמניים, וגם אוירונים גרמניים. מפתח התכנית הגרמנית, אבן הפינה שלה, היתה מונחת בבתי-הזיקוק של טריפולי שבסוריה. פה, על אף ההפסקה שחלה בזרימת הנפט מהצינור היוצא מעיראק, היו מרוכזים בטרופולי מיכלי נפט ענקיים; בית הזיקוק עבד במלוא הקיטור והיה מייצר את הדלק הנחוץ להגשמת התכנית האסטרטגית של גרמניה. בריטניה לא עמדה או בקשרי מלחמה עם ווישי; היא היתה עדיין בשלב של הכנות לפעולות נגדה.

במצב זה אי-אפשר היה לה לשלוח אוירונים, אניות-מלחמה או חיל-קומנדו, כדי להחריב את בתי הזיקוק, ועל ידי כך לסכל את התכניות הגרמניות. היה יסוד לחשוש שאם לא ייהרס בסיס הדלק בעוד מועד, תגבר הסכנה של פלישה גרמנית דרך האויר, אשר תעזר על ידי צבא וישי ותלקים לא מעטים מתושבי סוריה. והפתרון נמצא.

בן הברית הנאמן, שאינו נרתע מכל סכנה — הישוב הארץ-ישראלי, בני הישוב הזה, — הם שלקחו על עצמם להתיר את הסבך; מבין הנוער שהכשיר את עצמו לכל פעולה צבאית רשמית ובלתי רשמית, לכל מבצע נועז הנחוץ לישוב, נמצאו הבחורים, — זו המחלקה הקטנה המורכבת מבחיריה וממפקדיה של ההגנה — והם שנטלו על עצמם את פעולת ה"קומנדו" הנועזת הזאת. מפקד הפעולה היה אחד מבין המתנדבים — צבי ספקטור, שכבר הוכיח לא אחת ולא שתיים את אומץ רוחו ואת כשרונו הצבאי-הטקטי. בשעה האחרונה צורף קצין בריטי, בדרגת מיר, מטעם המפקדה הבריטית.

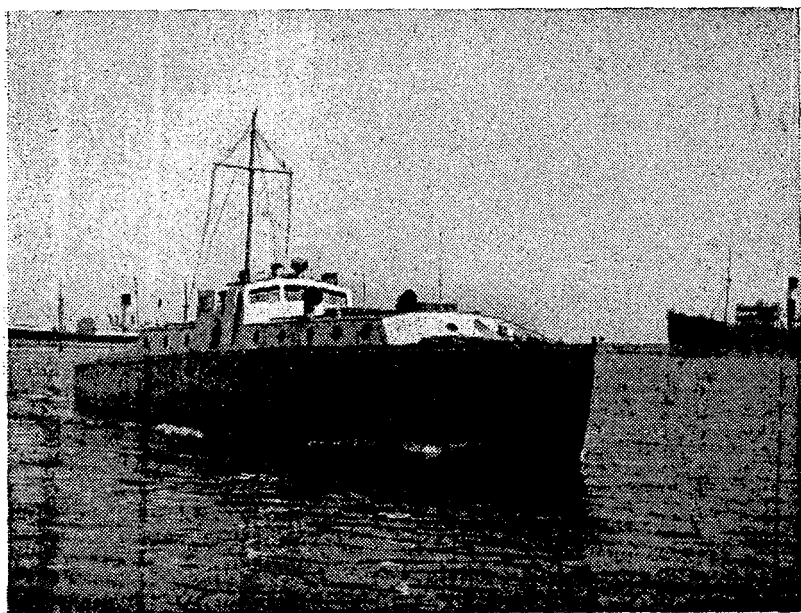
סביבת טריפולי נשמרה על ידי חילות וישי שמירה קפדנית. אחרי הידיעות הראשונות שהושגו על ידי סיירים שלנו, והן נמצאו בלתי-מדויקות, נשלחו הסיירים שנית והביאו אתם תכנית מלאה של המקום, הסביבה ואף תכנית השמירה. החבר, שבחוף פוזרות עמדות במרחק של כחמשה קילומטר אחת מהשניה, ובכל אחת מהן כיתת סנאגלים המצוידים במכונת יריה כבדה, ובין העמדות היו מסיירים פטרולים. מלבדם חנתה שם פלוגת חיל-רגלים, וסוללת תותחים היתה קבועה בקירבה בלתי אמצעית לבתי הזיקוק.

בתי הזיקוק מרוחקים מחוף הים כקילומטר ומעלה. בין הים והאוביקט נמצאה סוללת מסילת-ברזל. תכנית הפעולה בקווייה הכלליים היתה כדלקמן: סירת מנוע תצא מחיפה ועליה סירות קטנות (אולי היו אלו „סירות פלישה“ ראשונות?); מחיפה תתרחק סירת-המנוע לתוך הים, כדי 30 קילומטר לערך ומשם תמשיך במרחק זה, בקו מקביל לחוף, מול טריפולי. עם חשיכה יפנו לחוף. בסירת המנוע ישארו 4 אנשים: הקפיטן ועוזרו, המכונן והקצין הבריטי. האנשים שירדו לחוף יתחלקו לשלש חוליות. אחת מהן תשאר על יד הסירות הקטנות (בהן ירדו מסירת-המנוע); השניה תגיע עד לסוללת מסילת הברזל ותתפוש עמדות, על מנת להבטיח את אפשרויות הנסיגה; השלישית, כ-6 אנשים, תתחלק זוגות-זוגות, בן-זוג אחד עמוס תרמילים עם חומר מפוצץ ו„מכשירי-זמן“ (מכשירי השהיה המכוונים את זמן ההתפוצצות) ובן-הזוג השני יגן עליו בתת-המקלע שבידו. הנשק, תת-מקלעים, ומקלעים, לא יכול היה להיות מתוצרת אנגליה — כי, כאמור, אנגליה לא עמדה עדיין בקשרי מלחמה עם וישי. אותו גוף שגייס, כינר, ואימן את הבחורים, הוא גם שיפק להם את הכלים.

ביום המיועד ובשעה מיועדת (8 בבוקר, 18.5.41) יצאו הבחורים לדרך. רעננים, דרוכים לקראת המעשה, נכונים בכל לקרב. אחרי שלוש שעות, כשהגיעו למרחק של שלושים קילומטרים מן החוף הודיעו על כך במכשיר האלחוט, וכן הודיעו שהם פונים צפונה. יותר לא שמענו את קולם ולא שמענו עליהם.

גם אחרי כיבוש סוריה הוישאית אי אפשר היה להיוודע, מה קרה לאנשי הסירה. ועד היום אין אנו יודעים, ועד היום אנו שואלים:

איך נפלו גיבורים?

הספינה „אריהים“ בה יצאו הכ"ב.